

Omaishoitajat ja Läheiset –Liitto ry
Närståendevårdare och Vänner –Förbundet rf
Hämeentie 105 A
00550 Helsinki
020 7806 500

Helsinki 30.3.2009

EDUSKUNNAN SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNALLE

Kuuleminen 31.3.2009/ järjestöpäällikkö Merja Purhonen

Omaishoitajat ja Läheiset –Liitto ry on omaishoitajien valtakunnallinen vaikuttamis- ja asiantuntijajärjestö (Suomessa n. 300.000 omaishoitajaa, joista tuen piirissä 10%). Raskaita ja vaativia omaishoitotilanteita on noin 60.000. Liitollamme on 68 paikallisyhdistystä, joissa 10.000 henkilöjäsentä.

Omaishoitajat ja Läheiset –Liitto ry katsoo, että omaishoidon mahdollistamiseksi ja omaisten houkuttelemiseksi omaishoitotehtävään, (joka väestö- ja palvelurakenteen vuoksi on välttämätöntä) tulisi nyt panostaa todella omaishoitajiin, sellaiseksi ryhtyviin, heidän palveluihinsa ja jaksamiseensa.

Väestön ikääntymisestä johtuva hoidon ja hoivan tarpeen kasvu kohdentuu herkästi omaisiin. Omaishoitajaksi ryhtymisen tulisi kuitenkin saada olla jatkossakin vapaaehtoinen valinta ja mahdollisuus, ei velvoite. Olisi myös hyvä huomioida, että omaishoitotilanteet ovat hyvin moninaisia käsittäen esimerkiksi työikäisiä mielenterveyskuntoutuvien omaishoitajia, erityislusten ja -nuorten vanhempia jne.

Omaishoitajat ja Läheiset -Liitto ry toteaa huolensa siitä, että omaishoitajien lakisääteisistä vapaista jää edelleen suuri osa toteutumatta. Myöskään useissa kunnissa käytössä oleva palveluseteli ei ole parantanut asiaa, sillä vapaavuorokausien sijasta 9,90 euron palveluseteli on käytännössä kattanut vain muutaman tunnin sijaishoidon.

Tällä hetkellä omaishoitajille ei palvelusetelillä tarjota juurikaan muuta omaishoittoa tukevaa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelua kuin sijaishoittoa.

Omaishoitajat ja Läheiset –Liitto ry haluaa kuulemisessa korostaa, että palvelusetelilainsäädäntöuudistusta tulee tarkastella myös omaishoitajien ja potentiaalisten omaishoitajien näkökulmasta.

- Hoito- ja palvelusuunnitelmassa tulisi määritellä sitovasti omaishoitajalle järjestettävät hoitotehtävää tukevat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut, jotka kunta myöntää. Palveluseteli soveltuu mielestämme huonosti omaishoidon tukena myönnettäviin palveluihin seuraavasta syystä:
 - palvelujen saatavuus on heikkoa taajamien ulkopuolella
 - omaishoidon tukena annettavista palveluista saattaa muodostua omaishoitoperheen taloutta huomattavasti rasittava palvelumuoto, koska omavastuut soveltuvasta palvelusta muodostuvat kohtuuttomiksi
- Omaishoidon tukeen tulee edelleen sisältyä sekä hoitopalkkio hoitajalle, että hoitoa tukevat maksuttomat tai kohtuuhintaiset palvelut. Palveluihin tulee suunnata riittävästi taloudellisia voimavaroja eikä palveluseteli saa olla ainoa tarkoituksenmukaista palvelua tarjoava vaihtoehto. Myös palvelujen taso ja palveluista perittävät maksut vaihtelevat eri puolilla maata. Yksityisiä palveluita ei juuri ole saatavilla taajamien ulkopuolella.
- Palvelun tarjoaminen palvelusetelinä edellyttää riittävää tiedotusta, asiakkaan ohjausta ja neuvontaa. Erilaisissa omaishoitotilanteissa olevia asiakkaita tulee tukea myös valintojen teossa.
- Omaishoitotilanteissa apuvälineiden tulee olla asianmukaisia. On vaarana, että palveluseteliä käytettäessä omavastuuosuudet muodostuvat kohtuuttomiksi tilanteeseen räätälöidyn apuvälineen hankinnassa.

Asiakasmaksulain muutoksesta haluamme todeta seuraavaa:

Terveydenhuollon maksukatto on jo nyt kohtuuttoman korkea erityisesti kansaneläkkeen varassa eläville. Mikäli omavastuuosuudet eivät enää kerryttäisi asiakasmaksulain 6 a §:n mukaista maksukattoa, joutuisivat monet omaishoitoperheet kohtuuttomaan tilanteeseen.

Vaativuksenaan Omaishoitajat ja Läheiset –Liitto ry toteaa, että uuden palveluseteli- lainsäädännön ja asiakasmaksulain muutoksen myötä omaishoitoperheiden taloudellista rasitetta ja omavastuuosuuksia ei saa lisätä. Omaishoitoa tulee tukea kaikin keinoin. Myös vireillä oleva palvelusetelilainsäädäntö ja hoitotukien uudistus tulee toteuttaa siten, että palvelujen saanti omaishoitotilanteissa on yhdenvertaista koko maassa. Liitto vastustaa asiakasmaksulain 12§:n muutosta.